

Δικαίωμα στη ζωή και όχι στην αυταπάτη

ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ*

Αυτές οι εκλογές διεξάγονται μεσούσης της μεγαλύτερης οικονομικής κρίσης που έχει ζήσει ο πλανήτης τα τελευταία 80 χρόνια. Εντούτοις, η εικόνα που διαμεσολαβείται από τις κυρίαρχες πολιτικές δυνάμεις είναι ότι πρόκειται για μια από τις συνηθείς μάχες «του φωτός με το σκότος», των διεφθαρμένων και ανάληπτων διαχειριστών με εκείνους που έχουν στο DNA τους την «προστασία του πολίτη». Κοινώς, θεωρούν ότι το πρόβλημα βρίσκεται στη διαχείριση και όχι στην πολιτική.

Και όμως όλοι οι έγκυροι αναλυτές συμφωνούν ότι η κρίση έχει αρχίσει να δείχνει καθαρά τα δόντια της: πρωτόγνωρη πτώση του πραγματικού ΑΕΠ των βασικών αναπτυγμένων χωρών, υποχώρηση της παραγωγής, καταποντισμός των ναών του χρηματιστικού κεφαλαίου, των Χρηματιστηρίων, περιοριστικές πολιτικές, διαρκής λιτότητα που βαφτίζεται τώρα «δυσίες», αδιαφορία για την τύχη των ανέργων, των μερικώς απασχο-

λουμένων, των επισφαλώς ζώντων.

Έτσι λοιπόν πηγαίνουμε στις εκλογές με την κρίση να μας επενδυμίζει διαρκώς την παρουσία της, αρχικά από το παρασκήνιο των απειλών και του φόβου, στη συνέχεια από το προσκήνιο των απολύσεων και της ανασφάλειας. Μέσα σε λίγες μέρες είχαμε την κατάρρευση ασφαλιστικών εταιριών και περί τους 1000 εργαζόμενους (και υπερδιπλάσιους ασφαλιστικούς πράκτορες) στο δρόμο, το δέσιμο 8 πλοίων στον Πειραιά με τους εργαζόμενους απλήρωτους επί μήνες, ενώ και τα υπό γερμανική διοίκηση Ναυπηγεία Σκαραμαγκά απειλούν με λουκέτο λόγω του οικονομικά ασύμφορου της λειτουργίας τους χωρίς τις κρατικές προμήθειες.

Και ενώ συμβαίνουν αυτά, η νεοφιλελεύθερη συνταγή που μας οδήγησε στην παγκόσμια κρίση ανανεώνει τις εμμονές της με συγκεκριμένες πολιτικές:

1. Περιορισμός των κρατικών δαπανών προκειμένου να αποδοθούν στην αγορά (διάβαζε στο ατομικό κεφάλαιο) τομείς στους οποίους επενδύθηκαν στο παρελθόν σημαντικά κεφάλαια από κοινωνικές εισφορές ώστε να δημιουργηθούν κοινωνικές υποδομές, όπως επικοινωνίες, μεταφορές, ενέργεια, πρόνοια, κλπ.
2. Πρωτοκαθεδρία των αγορών (κεφαλαίου, χρήματος) ως κριτών της αποδοτικότητας όχι μόνο των επιχειρήσεων αλλά και των δημόσιων πολιτικών.
3. Ενίσχυση του κεφαλαίου για βελτίωση της κερδοφορίας του κυρίως με αλλαγή επί το δυσμενέστερο των εργασιακών σχέσεων και με όπλο τον ανταγωνισμό (Συνθήκη Λισαβώνας, Μπολκεστάιν, κλπ.).
4. Μείωση της φορολογίας του κεφαλαίου και της μη εξαρτημένης εργασίας ως επιπρόσθετη συνθήκη περιορισμού των δημοσίων εσόδων και, για λόγους «ισορροπίας», αναγκαστικής μείωσης των κρατικών δαπανών.
5. Ενιαίος οικονομικός χώρος για την κίνηση των κεφαλαίων ώστε η πίεση του ανταγωνισμού ως πίεση στην εργασία να μεταφέρεται σε κάθε σημείο του.

Στο φόντο λοιπόν όλων των παραπάνω έχουμε να αντιμετωπίσουμε από τη μια πλευρά την «απόφαση ευθύνης» της ΝΔ, εκείνων δηλαδή που «υπεύθυνα» οδήγησαν τη χώρα σε ακόμη μεγαλύτερες ανισότητες, τους εργαζόμενους σε ακόμη περισσότερη εκμετάλλευση, σε ακόμη μεγαλύτερη επισφάλεια. Και από την άλλη τα κροκοδείλια δάκρυα του ΠΑΣΟΚ που με τα χίλια ζόρια δέχεται την ευθύνη του για τη γενίκευση των stage στο μαλακό υπογάστριο της εργασίας, ενώ βεβαίως ευαγγελίζεται αόριστα μια «νέα κοινωνική πολιτική για τον πολίτη».

Στην Ελλάδα, τόσο το πρόσφατο παρελθόν της νεοδημοκρατικής πενταετίας, όσο και η ιστορία του εκσυγχρονισμού έχει αποδείξει ότι «νόμος είναι το δίκιο του κεφαλαίου». Σε ευρύτατο φάσμα: από τη μαζική δόμηση των ακάλυπτων (που ήρθε να νομιμοποιήσει η κυβέρνηση με την «τακτοποίηση»), το κλείσιμο των ακτών, τις δια νόμου αυθαιρεσίες των Mall, τις αυθαίρετες βίλες στα καμένα και δίπλα στη θάλασσα, έως τα καθημερινά θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα, την ανυπαρξία κατώτατου ημερομίσθιου, τις απλήρωτες υπερωρίες, τα γενικευμένα

stage, τη φοροδιαφυγή, τη μη απόδοση ΦΠΑ, την εισφοροδιαφυγή. Όλα αυτά γενικεύτηκαν, εμποδίστηκαν και διαπερνούν όλο τον κοινωνικό ιστό ως «εκτός νόμου» κοινωνικά συμβόλαια της εκάστοτε κυβερνητικής διαχείρισης με τις ανερχόμενες κοινωνικές ομάδες εις βάρος της μισθωτής εργασίας, που ανυπεράσπιστη σηκώνει όλο το φορολογικό βάρος χωρίς άλλη διέξοδο.

Από την άλλη πλευρά, πόσα χρόνια αλήθεια ακούμε για την κοινωνική πολιτική των σοσιαλιστών; Και πόσα χρόνια ζούμε τη σκληρή πραγματικότητα που έρχεται πάντα εκ των υστέρων είτε άμεσα ως αλλαγή πολιτικής επειδή «τα ταμεία είναι άδεια», είτε έμμεσα με τον πληθωρισμό που εξανεμίζει την όποια ευκαιριακή αναδιανομή. Για να προσγειωθούμε στη σκληρή πραγματικότητα που μας βροντοφωνάζει ότι αναδιανομή χωρίς αλλαγή των συσχετισμών δεν γίνεται. Η αναδιανομή δεν προκύπτει με καλύτερη διαχείριση: δεν υπάρχει κανένα παράδειγμα σοσιαλιστικής διακυβέρνησης που το πέτυχε. Πάντα θα εμφανιστεί στον ορίζοντα το φάντασμα της λιτότητας για να ζητήσει πίσω την αναδιανομή του χτες. Αν ανατρέξουν οι παλιότεροι στην πρόσφατη ιστορία θα βρουν τον Αρσένη του 1983, τον Σημίτη του 1985, τον Παπαντωνίου του 1996, τον Χριστοδουλάκη του 2002, που έδωσαν αντίστοιχα τη σκυτάλη στους Μάνο και Σουφλιά των αρχών του '90 και Αλογοσκούφη και Παπαθανασίου του τέλους της δεκαετίας μας. Τελικά το μόνο πραγματικό στην αναδιανομή είναι η μεταφορά εισοδήματος από τους κάτω στους από πάνω, σαν αντεστραμένο είδωλο των εκάστοτε υποσχέσεων για ένα καλύτερο μέλλον.

Εμείς μιλάμε για την αλλαγή του συστήματος, το ΠΑΣΟΚ για την καλύτερη διαχείριση. Της κρίσης εν προκειμένω. Η ΝΔ θέλει να πιστέψουμε ότι όλα ήταν θετικά και ελεγχόμενα ώπου ξέσπασε η κρίση και ανέτρεψε τις ισορροπίες. Το ΠΑΣΟΚ μιλάει για σχέδιο εξόδου, αλλά χωρίς να δίνει τις σταθερές του οικονομικού μοντέλου που στηρίζεται και πάλι στις αγορές που αυτές σε τελική ανάλυση κρίνουν την αποτελεσματικότητα των πολιτικών. Οι ρόλοι ήταν αντίστροφοι το 2004. Και είμαι βέβαιος ότι με το ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση μας περιμένουν θεωρίες καμένης γης και άδειων ταμείων. Εγώ το έχω ξαναδεί το έργο μερικές φορές και είμαι βέβαιος πως οι μεγαλύτεροι από μένα πολύ περισσότερες.

Τι προτείνουμε λοιπόν; Προτείνουμε κατ' αρχάς ανάταξη του κράτους, δημόσια παρέμβαση παρεμβατισμό και στρατηγικές για υπέρβαση της κρίσης. Θα μας πουν βέβαια ότι δέλουμε προσλήψεις. Αλλά δείτε ποιοι μιλάνε! Έχουμε δυο κόμματα που διαχειρίζονται την τύχη της χώρας τα τελευταία 35 χρόνια, τα οποία μειώνουν συνεχώς το ρόλο του δημοσίου με συνεχείς ιδιωτικοποιήσεις νευραλγικών τομέων (ενέργεια, μεταφορές, επικοινωνίες, κλπ) ενώ ταυτόχρονα μεγεθύνουν έναν άνευρο και παθητικό δημόσιο τομέα. Αρκεί να δείτε τις εκατέρωθεν καταγγελίες πριν από κάθε εκλογική αναμέτρηση. Ποτέ στο παρελθόν το κράτος δεν έκανε τόσο λίγα με τόσο προσωπικό. Που θέτει ένα κομβικό ζήτημα διοίκησης του κρατικού μηχανισμού. Εμείς αντιθέτως μιλάμε για πολιτική απασχόλησης με το δημόσιο ως μοχλό, με στοχευμένες παρεμβάσεις π.χ. για τις υπηρεσίες υγείας όπου οι ελλείψεις είναι ανεκδιήγητες: μηχανήματα τελευταίας τεχνολογίας που είναι στις αποθήκες ελλείψει προσωπικού, Μονάδες Εντατικής κλειστές κλπ. Αντιθέτως δεν έχουμε καμία αντίρρηση να μειωθούν όλοι οι απίθανοι διορισμένοι μανδρινίνοι σε πάσης φύσεως τεχνητές υπηρεσίες και οργανισμούς που έχουν τόση σχέση με δημόσια υπηρεσία, όση είχαν τα δομημένα ομόλογα και τα swaps του Βατοπεδίου με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Η πρότασή μας συνιστά μια εκτατική πολιτική στην κρίση. Βρείτε έναν σοβαρό οικονομολόγο που να διατείνεται ότι στην κρίση μειώνουμε το έλλειμμα. Πώς άραγε; Με περιορισμό της κατανάλωσης, ιδιωτικής και δημόσιας; Αυτή η μέθοδος πραγματικά σημαίνει ότι για να σε θεραπεύσουν πρέπει να σε σκοτώσουν πρώτα. Αν αυτό είναι η σωστή μέθοδος τότε ας εφαρμοστεί και το αποτέλεσμα θα δείξει η νεκροψία. Εμείς, και όχι μόνο εμείς, αλλά όλη η σώφρων οικονομική επιστήμη που δεν φυλακίζεται στα δεσμά του περίφημου Συμφώνου Σταθερότητας, δηλαδή της επιτομής της νεοφιλελεύθερης πολιτικής, λέει ότι στην κρίση δίνεις ρευστότητα, κάνεις παρεμβάσεις, αυξάνεις το έλλειμμα και εμποδίζεις το στραγγαλισμό της παραγωγικής δραστηριότητας. Όταν περάσει η κρίση τότε έρχεται η ώρα του ταμείου, φόροι δηλαδή επί του παραγόμενου πλούτου. Αλλά και εδώ η κυρίαρχη διακομματική άποψη προκρίνει την αντίθετη ρότα: μείωση φόρων, οικονομικά της προσφοράς, κλπ. κλπ. Άρα νέα ελλείμματα που θα καλυφθούν με ιδιωτικοποιήσεις, μείωση του κράτους, κλπ. Μάλλον πρόφαση είναι το χρέος για να εφαρμοστούν οι συγκεκριμένες πολιτικές.

Και επειδή θα μας ρωτήσουν πού θα βρούμε τα χρήματα για τις πολιτικές που ζητάμε, θα απαντήσουμε με ένα ερώτημα: Μπορούν να μας πουν πώς ξαφνικά βρέθηκαν 28 δις ευρώ, δηλαδή 11% του ΑΕΠ χωρίς χρονοτριβή με την αρχή της κρίσης για τις τράπεζες, χωρίς εποπτεία και έλεγχο του δημοσίου, ούτε καν στα περίφημα bonus των στελεχών. Ενώ δεν μπορούν να βρεθούν βεβαίως μερικά εκατομμύρια για αυξήσεις εργαζομένων, μιας και στερεότυπα λέγεται ότι ανατρέπουν την εισοδηματική πολιτική. Για να εφαρμοστεί μια πολιτική που προτείνουμε απαιτείται να ανατραπούν μικρά και μεγάλα κοινωνικά συμβόλαια που έχουν συναφθεί με διάφορες κοινωνικές ομάδες που φοροδιαφεύγουν νόμιμα ή παράνομα, να καταργηθεί η ασυλία όσων εισφοροδιαφεύγουν με αποτέλεσμα πάλι το κράτος να πληρώνει τα ελλείμματα, να δραστηριοποιηθεί το δημόσιο στην παροχή και διάθεση δημόσιων αγαθών αντί να τα ιδιωτικοποιεί με αμφίβολο αποτέλεσμα. Αυτό που λείπει δεν είναι το χρήμα αλλά η πολιτική. Που φτωχαίνει το κράτος για να πλουτίσει το κεφάλαιο.

Να λοιπόν που βρισκόμαστε τώρα μπροστά στις εκλογές, σε ένα τοπίο που έχει προκύψει μετά από δύομιση δεκαετίες εφαρμογής περιοριστικών πολιτικών με νεοφιλελεύθερο περιεχόμενο. Σε μια συγκυρία στην οποία έχει καταλήξει να θεωρείται αυτονόητος ο κοινωνικός δαρβινισμός: το κεφάλαιο, η επιχειρηματικότητα, η απόδοση των τοποθετήσεων, οι ευκαιρίες επικρατούν σε βάρος της εργασίας, της δημιουργίας, της παραγωγής, των δικαιωμάτων. Έχει όμως προοπτική μια κοινωνία που στηρίζεται στην ατομική εκμετάλλευση, στο κέρδος, στην καθημερινή αδικία; Εμείς λέμε ότι ήδη από σήμερα διεκδικούμε την κοινωνία των αναγκών και των δικαιωμάτων στις καθημερινές πρακτικές μας. Το δικαίωμα της ασφαλούς εργασίας αντί της ευκαιρίας επισφαλούς απασχολησιμότητας. Το δικαίωμα των νέων στη δημιουργική καθημερινότητα αντί της «επένδυσης» σε ένα αβέβαιο μέλλον. Το δικαίωμα στα δημόσια αγαθά αντί της δυνατότητας για φθηνά εμπορεύματα. Το δικαίωμα στη ζωή αντί της ευκαιρίας στην αυταπάτη.

*Πρόεδρος του Συνασπισμού